

Primerjalna analiza o ohranjanju jezika pri kitajski, slovenski in tajski jezikovni manjšini v Avstraliji

Aleksandra Bizjak Končar

Prispevek preučuje, kateri dejavniki so odločilni za ohranjanje ali opuščanje maternega jezika med jezikovnimi manjšinami v Avstraliji. Za primerjavo so izbrane tri manjše skupine: Slovenci, Tajci in Kitajci iz Hongkonga. S terenskim delom smo zbrali podatke, ki obsegajo tri vsebinske sklope. Prvi obravnava jezikovno rabo v družini, drugi zunaj družine in tretji odnos staršev in otrok do dvojezičnosti in jezikovne politike v Avstraliji. Ob tem bomo predstavili odnos do jezika v dveh generacijah izseljencev in ugotavljali povezavo med ohranjanjem jezika in jezikovno politiko.

A Comparative Analysis of Language Maintenance among the Chinese, Slovenian, and Thai Linguistic Minorities in Australia

This article studies which factors are decisive in native-language maintenance or loss among linguistic minorities in Australia. Three small groups were selected for comparison: Slovenians, Thais, and Hong Kong Chinese. Information about three areas was collected through fieldwork: 1) language use in the family, 2) language use outside the family, and 3) parents' and children's relationship to bilingualism and language policies in Australia. The relationship toward language among two generations of immigrants is presented, and the strength of connection between language maintenance and language policy is examined.

1 Uvod

O jezikovni problematiki izseljencev in dejavnikih, ki vplivajo na ohranjanje ali opuščanje maternega jezika, so bile narejene številne raziskave. Raziskava o ohranjanju nemščine v ZDA (Kloss 1966) kaže, da so med najpomembnejšimi dejavniki, ki prispevajo k ohranjanju jezika: versko-družbena osamitev, čas migracije, obstoj jezikovnih otokov in izkušnje z ohranjanjem jezika pred emigracijo. Pri preučevanju jezika japonskih izseljencev v Kanadi je Noro (1990) ugotovil, da je raba maternega jezika pri otrocih sorazmerna z jezikovno rabo staršev. Smolicz (1984) pa trdi, da se manjšinske skupnosti razlikujejo predvsem po tem, v kolikšni meri vidijo svoj jezik kot bistveno kulturno vrednoto.

Da bi ugotovili, kateri dejavniki so odločilni za ohranjanje ali opuščanje maternega jezika izseljencev v avstralski družbi, smo izbrali tri manjše skupnosti: kitajsko (iz Hongkonga), slovensko in tajsko. Natančnejša raziskava o ohranjanju je-

zika slovenskih izseljencev v Avstraliji je bila že objavljena (Bizjak Končar 2008), tu pa so povzeti samo tisti podatki, ki so pomembni s primerjalnega vidika. Z interpretacijo podatkov, ki smo jih pridobili z vprašalniki in s pogovori s šestdesetimi družinami, bomo pokazali odnos do jezika v dveh generacijah kitajskih, slovenskih in tajskih izseljencev ter ugotavljali povezavo med ohranjanjem jezika in jezikovno politiko, ki se je v Avstraliji od druge svetovne vojne do danes zelo spremenila.

2 Avstralska migracijska politika

Množično priseljevanje v Avstralijo se je začelo po letu 1945, ko je avstralska vlada nujno potrebovala priseljence, ki bi pomagali zgraditi uničeno gospodarstvo. Vendar prvemu valu priseljencev, ki je v Avstralijo prišel po drugi svetovni vojni, razmere niso bile naklonjene, saj je v Avstraliji šele leta 1978 prvič zapisano, da imajo tudi manjšine svoje jezikovne pravice (Galbally Report 1978, po Lo Bianco 1988). Imigracijska politika do leta 1969 je temeljila na domnevi, da se novi priseljenci lahko angleščine »naučijo mimogrede« in se asimilirajo. Šele na začetku sedemdesetih let so se začeli izvajati prvi programi angleščine kot drugega jezika v skladu z Zakonom o imigraciji iz leta 1971. Politiko asimilacije in integracije je po letu 1972 zamenjala tako imenovana politika večkulturnosti, ki je bila uvedena z upanjem, da se bo s priznanjem pravic različnim jezikovnim skupnostim in ob upoštevanju skupnih bistvenih vrednot povečala družbena harmonija (Galbally Report 1978, po Lo Bianco 1988).

Izkušnje kitajskih, slovenskih in tajskih izseljencev z avstralsko migracijsko politiko so različne. Razmere so bile najmanj ugodne za prvi val slovenskih izseljencev, ki so tja prispeli po drugi svetovni vojni in doživeli politiko asimilacije (Bizjak Končar 2008: 178–179). Kitajci so se v Avstralijo začeli izseljevati v začetku šestdesetih let, Tajci v začetku sedemdesetih let 20. stoletja, tako da so njihovi otroci začeli šolanje v času, ko so se že izvajali programi angleščine kot drugega jezika. Vendar imajo avstralska politika večkulturnosti in njene pojavnosti v praksi številne pomanjkljivosti. V Avstraliji ima učenje tujih jezikov velikokrat negativen prizvok, saj se to prevečkrat povezuje s priseljenci in begunci. Kako je ta praksa vplivala na rabo jezika v drugi generaciji avstralskih priseljencev, bomo predstavili v tretjem delu prispevka.

3 Raziskava

Pojem »ohranjanje jezika« se nanaša na obnašanje, razmere, vrednote in skupne odločitve manjšinske jezikovne skupine, ki podpira materni jezik (Heath – Harmon 1985, po Hornberger 1988). Pojem lahko razumemo z več vidikov. Najprej se nanaša na posameznika, ki zavestno vlaga trud v ohranjanje maternega jezika v okolju, v katerem prevladuje drug jezik. Lahko ga razumemo tudi z družbenega vidika kot

posameznikovo ohranjanje jezika z družbeno podporo, npr. člani etnične skupnosti se povezujejo, da bi ohranili kulturo, navade, običaje in jezik. O ohranjanju jezika pa lahko govorimo tudi v političnem kontekstu, ko ohranjanje jezika podpira in spodbuja vladna politika. Ohranitev jezika je v izhodišču določena z razmerjem govorca do maternega in prevladujočega jezika in je rezultat prepleta različnih dejavnikov. Občutek pripadnosti, odnos do prevladujočega jezika, pomembnost prvega jezika v družbi ter šolska in vladna politika so samo nekateri pomembni dejavniki, ki vplivajo na ohranjanje manjšinskih jezikov.

Tu predstavljena raziskava o ohranjanju jezika v kitajski, slovenski in tajski skupnosti temelji na terenskem delu. Zbiranje gradiva je potekalo z anketnimi vprašalniki in snemanjem pogovorov z informanti. V raziskavi je sodelovalo šestdeset družin iz Sydneyja: dvajset je bilo slovenskih, dvajset tajskih in dvajset kitajskih iz Hongkonga. Starši so bili rojeni zunaj Avstralije, to je v Hongkongu, Sloveniji in na Tajskem, v Avstralijo pa so prišli med letoma 1955 in 1980. Njihovi otroci so bili rojeni na avstralskih tleh.

Ker je obseg podatkov, ki smo jih pridobili z vprašalniki in pogovori s šestdesetimi družinami, preobsežen za celovit prikaz, smo za ponazoritev izbrali podatke devetih družin: treh slovenskih, treh tajskih in treh kitajskih. Ob tem bomo v nadaljevanju opazovali trenutno stanje ohranjanja ali opuščanja maternega jezika pri otrocih in pokazali odnos do maternega jezika v dveh generacijah. Obravnavana tematika obsega tri vsebinske sklope: jezikovno rabo v družini in zunaj družine, odnos staršev in otrok do dvojezičnosti ter jezikovne in kulturne politike v Avstraliji.

3.1 Jezikovna raba v družini

Prvi sklop vprašanj, ki je naveden v preglednici 1, obravnava vlogo maternega jezika v družini. Preglednica je oblikovana tako, da je možna primerjava med odgovori staršev in otrok.

Preglednica 1: Vloga maternega jezika v družini

Slovenska skupnost	1. družina	2. družina	3. družina
Starši			
V katerem jeziku se sporazumevate s partnerjem/partnerico?	predvsem slovensko	predvsem slovensko	(O) samo slovensko (M) predvsem slovensko
V katerem jeziku se sporazumevate z otroki?	predvsem angleško	predvsem slovensko	(O) samo slovensko (M) predvsem slovensko
V katerem jeziku se sporazumevajo med seboj otroci?	angleško	slovensko	angleško
Kateri jezik ste govorili s svojim prvorojencem?	angleško in slovensko	slovensko	slovensko

>>>

Otroci			
V katerem jeziku govoriš z mamo in očetom?	predvsem angleško	(1) predvsem slovensko (2) predvsem slovensko (3) predvsem angleško	(1) predvsem slovensko (2) predvsem angleško (3) predvsem angleško
Kateri jezik uporabljaš z brati in s sestrami?	angleško	(1) predvsem angleško (2) predvsem angleško (3) samo angleško	(1) predvsem angleško (2) samo angleško (3) predvsem angleško
Ali se spomniš, kateri jezik si govoril s starši na začetku?	slovensko	(1) slovensko (2) predvsem slovensko (3) angleško	(1) slovensko (2) slovensko (3) angleško
Ali se spomniš, kateri jezik si uporabljal na začetku z brati in s sestrami?	se ne spomnim	(1) slovensko (2) predvsem angleško (3) angleško	(1) slovensko (2) slovensko (3) angleško
Tajska skupnost	1. družina	2. družina	3. družina
Starši			
V katerem jeziku se sporazumevate s partnerjem/partnerico?	samo tajsko	samo tajsko	samo tajsko
V katerem jeziku se sporazumevate z otroki?	samo tajsko	samo tajsko	samo tajsko
V katerem jeziku se sporazumevajo med seboj otroci?	predvsem angleško	predvsem angleško	tajsko in angleško
Kateri jezik ste govorili s svojim prvorojencem?	tajsko	tajsko	predvsem tajsko
Otroci			
V katerem jeziku govoriš z mamo in očetom?	predvsem tajsko	tajsko	(1) tajsko (2) predvsem tajsko
Kateri jezik uporabljaš z brati in s sestrami?	predvsem angleško	predvsem angleško	(1) predvsem tajsko (2) tajsko in angleško
Ali se spomniš, kateri jezik si govoril s starši na začetku?	tajsko	tajsko	(1) tajsko (2) tajsko
Ali se spomniš, kateri jezik si uporabljal na začetku z brati in s sestrami?	/	/	(1) tajsko (2) predvsem tajsko

>>>

Kitajska skupnost	1. družina	2. družina	3. družina
Starši			
V katerem jeziku se sporazumevate s partnerjem/partnerico?	samo kantonsko	samo kantonsko	samo kantonsko
V katerem jeziku se sporazumevate z otroki?	predvsem kantonsko	kantonsko in angleško	samo kantonsko
V katerem jeziku se sporazumevajo med seboj otroci?	samo angleško	samo angleško	samo angleško
Kateri jezik ste govorili s svojim prvorojencem?	samo kantonsko	predvsem kantonsko	samo kantonsko
Otroci			
V katerem jeziku govoriš z mamo in očetom?	predvsem kantonsko	(1) predvsem kantonsko (2) predvsem angleško	(1) predvsem kantonsko (2) kantonsko in angleško
Kateri jezik uporabljaš z brati in s sestrami?	/	(1) samo angleško (2) samo angleško	(1) samo angleško (2) samo angleško
Ali se spomniš, kateri jezik si govoril s starši na začetku?	kantonsko	(1) kantonsko (2) predvsem kantonsko	(1) kantonsko (2) kantonsko
Ali se spomniš, kateri jezik si uporabljal na začetku z brati in s sestrami?	/	(1) predvsem angleško (2) angleško	(1) predvsem kantonsko (2) predvsem angleško

Legenda: (O) = oče, (M) = mati, (1) = prvi otrok, (2) = drugi otrok, (3) = tretji otrok

Zbrani podatki kažejo, da se kitajski in tajski starši s partnerjem/partnerico sporazumevajo samo v materinščini. Slovenski starši se večinoma sporazumevajo v slovenščini, v nekaterih družinah pa smo zasledili tudi rabo angleščine.

Kitajski starši govorijo z otroki kitajsko in angleško, slovenski starši slovensko in angleško. Razmerje v prid enega ali drugega jezika pa je v posameznih družinah različno. Kitajski in slovenski starši so pojasnili, da se z otroki sporazumevajo v angleščini zato, da bi izboljšali svoje znanje angleščine. Drugače je v tajskih družinah, kjer doma dosledno uporabljajo tajščino, saj menijo, da je to nujno za ohranitev jezika. Če tajski otroci poskusijo s starši govoriti angleško, se ti ponavadi ne odzovejo in se pretvarjajo, da ne razumejo angleško.

Medtem ko kitajski in tajski otroci s starši govorijo predvsem kantonščino in tajščino in redko uporabljajo angleščino, slovenski otroci govorijo večinoma angleško; izjema so samo prvorojenci, ki uporabljajo slovenščino.

Odgovori na vprašanje, v katerem jeziku so starši govorili s svojimi prvorojenci, potrjujejo rabo maternega jezika v vseh treh skupnostih. Večina se jih celo spomni, katera je bila prva beseda njihovega prvorojenca. Iz odgovorov otrok pa lahko razberemo vzorec govornega vedenja druge generacije. Prvi otrok govori materni jezik od rojstva. Z drugorojencem se sporazumeva v maternem jeziku vse dokler ne vstopi v šolo, se nauči angleščine in svoje znanje prenese na mlajše brate in sestre. Tretji otrok se po navadi že od rojstva uči angleško in se zato s starši, sestrami in brati sporazumeva samo še v angleščini.

Prvi sklop vprašanj je pokazal, da angleščina močno izpodriva materni jezik, ko prvi otrok vstopi v šolo. Še intenzivnejša postane raba angleščine, ko začne v šolo hoditi drugi otrok. Otroci torej med seboj govorijo samo še angleško, ne glede na to, v katerem jeziku se sporazumevajo s starši. Ugotovili smo namreč, da tajski otroci govorijo s starši predvsem tajsko, otroci iz Hongkonga predvsem angleško, slovenski otroci pa samo angleško, izjema so le prvorojenci. Ti podatki se tesno povezujejo z dejstvom, da tajski starši z otroki govorijo samo tajsko, kitajski uporabljajo kitajščino in angleščino, za slovenske otroke pa znanje slovenščine ni več nujno potrebno za sporazumevanje s starši, saj slovenski starši po vstopu otrok v šolo govorijo z njimi večinoma le še angleško. Slovenskim otrokom znanje slovenščine ni potrebno za sporazumevanje s starši, saj se ti pogosto z njimi pogovarjajo angleško v želji, da bi izboljšali svoje jezikovne zmožnosti v prevladujočem jeziku.

Ker se prvi jezik glede na področje rabe pogosto definira kot jezik zasebne sfere, je zanimivo, da se v kitajskih, slovenskih in tajskih družinah v Avstraliji materni jezik govori predvsem na eni strani, na strani staršev. Otroci med seboj govorijo angleško, s starši pa se poskušajo v maternem jeziku sporazumevati predvsem tajski otroci, medtem ko slovensko govorijo s starši samo še nekateri prvorojenci.

3.2 Jezikovna raba zunaj družine

Drugi sklop vprašanj združuje podatke o rabi slovenščine zunaj družine in je prikaz dejavnikov, ki pripomorejo k razvijanju jezikovnih in kulturnih vezi (preglednica 2).

Preglednica 2: Raba slovenščine zunaj družine

Slovenska skupnost	1. družina	2. družina	3. družina
Starši			
V katerem jeziku se sporazumevate s prijatelji, ki so iz istega kulturnega okolja?	predvsem slovensko	predvsem slovensko	(O) samo slovensko (M) predvsem slovensko
Kako pogosto gledate filme, poslušate oddaje ali berete časopise v materinščini?	pogosto: video, pesmi, radio	pogosto: časopis, radio; nikoli: časopis	pogosto: časopis, radio; nikoli: radio
Kako pogosto se udeležujete prireditve in srečanj, kjer se uporablja materinščina?	pogosto	tedensko	tedensko
Ali vaši otroci obiskujejo/so obiskovali pouk materinščine?	da	ne	da
Ste že kdaj obiskali domovino?	da	da	da
Otroci			
V katerem jeziku se sporazumevaš s prijatelji, ki so iz istega kulturnega okolja?	predvsem angleško	(1) predvsem angleško (2) predvsem angleško (3) samo angleško	(1) samo angleško (2) samo angleško (3) samo angleško
Kako pogosto gledaš filme, poslušáš oddaje ali bereš časopise v materinščini?	nikoli: video, časopis	(1) – (2) nikoli: knjige, video (3) nikoli: knjige, časopis, video, pesmi	(1) pogosto: pesmi (2) pogosto: časopis nikoli: radio, video, knjige (3) nikoli: radio, časopis
Kako pogosto se udeležuješ prireditve in srečanj, kjer se uporablja materinščina?	tedensko	(1) tedensko (2) tedensko (3) tedensko	(1) se ne udeležujem (2) se ne udeležujem (3) se ne udeležujem
Ali si kdaj obiskoval pouk materinščine?	da	(1) ne (2) ne (3) ne	(1) da (2) da (3) da
Si že kdaj obiskal domovino staršev?	da	(1) da (2) da (3) da	(1) da (2) da (3) ne

>>>

Tajska skupnost	1. družina	2. družina	3. družina
Starši			
V katerem jeziku se sporazumevate s prijatelji, ki so iz istega kulturnega okolja?	samo tajsko	samo tajsko	samo tajsko
Kako pogosto gledate filme, poslušate oddaje ali berete časopise v materinščini?	pogosto: časopis, video, radio	pogosto: časopis, radio; nikoli: knjige, video	pogosto: časopis, video; nikoli: knjige
Kako pogosto se udeležujete prireditev in srečanj, kjer se uporablja materinščina?	tedensko	mesečno	tedensko
Ali vaši otroci obiskujejo/so obiskovali pouk materinščine?	da	da	ne
Ste že kdaj obiskali domovino?	da	da	da
Otroci			
V katerem jeziku se sporazumevaš s prijatelji, ki so iz istega kulturnega okolja?	samo angleško	samo angleško	(1) samo angleško (2) samo angleško
Kako pogosto gledaš filme, poslušаш oddaje ali bereš časopise v materinščini?	pogosto: video; nikoli: časopis, radio	pogosto: video, pesmi; nikoli: knjige	(1) pogosto: pesmi; nikoli: časopis, knjige (2) pogosto: video, radio; nikoli: časopis
Kako pogosto se udeležuješ prireditev in srečanj, kjer se uporablja materinščina?	enkrat na dva meseca	enkrat na dva meseca	(1) enkrat na dva meseca (2) se ne udeležujem
Ali si kdaj obiskoval pouk materinščine?	da	da	(1) da (2) ne
Si že kdaj obiskal domovino staršev?	da	da	(1) da (2) da

>>>

Kitajska skupnost	1. družina	2. družina	3. družina
Starši			
V katerem jeziku se sporazumevate s prijatelji, ki so iz istega kulturnega okolja?	samo kantonsko	samo kantonsko	samo kantonsko
Kako pogosto gledate filme, poslušate oddaje ali berete časopise v materinščini?	pogosto: časopis, video, pesmi; nikoli: radio, knjige	pogosto: video, pesmi; nikoli: časopis, radio	pogosto: pesmi, časopis, video; nikoli: knjige, radio
Kako pogosto se udeležujete prireditvev in srečanj, kjer se uporablja materinščina?	tedensko	enkrat mesečno	dnevno
Ali vaši otroci obiskujejo/so obiskovali pouk materinščine?	da	da	da
Ste že kdaj obiskali domovino?	da	da	da
Otroci			
V katerem jeziku se sporazumevaš s prijatelji, ki so iz istega kulturnega okolja?	predvsem angleško	(1) predvsem kantonsko (2) predvsem angleško	(1) predvsem kantonsko (2) samo angleško
Kako pogosto gledaš filme, poslušas oddaje ali bereš časopise v materinščini?	pogosto: video, pesmi; nikoli: knjige, radio, časopis	(1) pogosto: video, pesmi; nikoli: knjige, radio, časopis (2) pogosto: video; nikoli: časopis	(1) pogosto: video; nikoli: časopis, knjige (2) pogosto: video, pesmi; nikoli: časopis, radio
Kako pogosto se udeležuješ prireditvev in srečanj, kjer se uporablja materinščina?	tedensko	(1) mesečno (2) mesečno	(1) enkrat na dva meseca (2) enkrat na dva meseca
Ali si kdaj obiskoval pouk materinščine?	da	da	(1) da (2) da
Si že kdaj obiskal domovino staršev?	ne	da	(1) da (2) da

Legenda: (O) = oče, (M) = mati, (1) = prvi otrok, (2) = drugi otrok, (3) = tretji otrok

Za prvo generacijo izseljencev je značilno, da se radi družijo s svojimi rojaki in se med seboj sporazumevajo v maternem jeziku. Podatki za drugo generacijo so bili za Slovence in Tajce podobni, saj s sovrstniki iste narodnosti govorijo samo angleško. Presenetili pa so nas Hongkonžani druge generacije, ki so se na univerzi spoprijatelji s študenti iz Hongkonga in se tako tudi zunaj doma sporazumevajo z vrstniki v kantonščini.

Ko smo starše in otroke povprašali o branju knjig, poslušanju radia in gledanju filmov v maternem jeziku, so bili odgovori manj enotni. Med kitajsko skupnostjo iz Hongkonga je najbolj razširjeno sposojanje novejših video filmov in ce-dejev. Radijske postaje s kitajskim programom na radiu SBS in 2EA poslušajo le redki posamezniki prve generacije. Druga generacija radia ne posluša. Pravijo, da je glasba, ki jo predvajajo, zastarela in jezik radijskih voditeljev nenavaden, saj nima značilnosti sodobne hongkonške kitajščine, ki jo slišijo pri gledanju video filmov in v sodobni glasbi.

Časopise, ki izhajajo v Avstraliji in so namenjeni kitajski manjšini, berejo le redki Kitajci prve generacije. Drugi generaciji pa branje predstavlja preveliko težavo zaradi slabega poznavanja pismenk.

Tudi Tajci druge generacije niso sposobni brati v tajščini. Njihov stik s sodobnim jezikom je zamejen na poslušanje sodobne glasbe in gledanje video filmov. Prva generacija Tajcev redno bere tajske časopise, ki izhajajo v Avstraliji. Pravijo, da je jezik nepravilen, a to zanemarijo, saj časopis prinaša aktualne novice. Podobni podatki so bili zbrani tudi o tajski radijski postaji, za katero prva generacija, ki jo redno posluša, meni, da prinaša aktualne novice in sodobno glasbo, očita pa ji, da je jezik napovedovalca preveč pod vplivom angleščine.

V slovenski skupnosti prva generacija redno bere slovenski tisk in posluša slovenske radijske oddaje na postaji SBS, druga pa se za slovenske medije ne zanima. Radijskim oddajam očitajo, da vrtijo zastarelo glasbo in polnijo program s političnimi novicami in pošiljanjem družinskih pozdravov.

Na vprašanje o formalnem učenju maternega jezika so vsi otroci, ki so se udeleževali dopolnilnega pouka, povedali, da jim je bilo učenje muka, da so se pri pouku dolgočasili, ker pouk ni bil prilagojen posamezniku, in da je njihovo znanje jezika šibko. Vendar so omenili, da zdaj velikokrat obžalujejo, da pri učenju niso bili vztrajnejši.

Čeprav so kitajski otroci hodili v zasebne šole, v katerih je bilo treba izobraževanje plačati, tajski v samostane (tudi tu je bilo treba pouk plačati), slovenski pa v sobotne ali nedeljske šole, ki so bile zastoj, so vsi menili, da je njihovo znanje jezika nezadostno. Kitajski in tajski otroci so ocenili, da je njihovo razumevanje in govorjenje maternega jezika zadovoljivo, vendar v njem niso sposobni brati ali pisati. Pri slovenskih otrocih meja med govorjenjem in pisanjem ni bila tako ostra. Slovenskim otrokom se je zdelo, da je kljub opravljeni maturi iz slovenskega jezika njihovo znanje pisne in govorne slovenščine pomanjkljivo.

Za vse tri skupine izseljencev je značilno, da so obiski domovine dokaj pogosti in vsi najprej obišejo sorodnike. Medtem ko Kitajci obisk domovine radi izkoristijo za nakupovanje in ogled krajev, ki so jim ostali v spominu iz video filmov, pa si Slovenci ogledajo naravne znamenitosti Slovenije. Starši vseh treh narodnosti

so omenili, da so bili ob obisku domovine ponosni na znanje angleščine svojih otrok in ne preveč zaskrbljeni zaradi neznanja materinščine. Mnogi otroci pa se obiska spominjajo tudi po tem, da so bili v zadregi zaradi preslabega znanja jezika svojih staršev, kar jim je onemogočalo, da bi se s sorodniki pogovarjali tako sproščeno, kot so si želeli.

Sklop vprašanj o rabi materinščine zunaj družine in prikaz dejavnikov, ki pripomorejo k razvijanju jezikovnih in kulturnih vezi med manjšinami v Avstraliji, je pokazal, da šola ni dovolj privlačna, da bi otroke in mladostnike spodbujala k učenju maternega jezika, če ne obstajajo za to še drugi, dodatni dejavniki. Obiski domovine so le kratkotrajni spodbujevalci in samo dejavnosti, ki so prilagojene zanimanjem in okusu otrok in mladostnikov, lahko pripomorejo, da se mladi med seboj družijo in uporabljajo materni jezik.

3.3 Odnos staršev in otrok do dvojezičnosti in jezikovne politike v Avstraliji

V tretjem sklopu bomo najprej obravnavali odnos do ohranjanja maternega jezika in dvojezičnosti (preglednica 3), nato pa odnos govorcev do jezikovne politike v avstralski družbi (preglednica 4).

Preglednica 3: Odnos do ohranjanja maternega jezika in dvojezičnosti

Slovenska skupnost	1. družina	2. družina	3. družina
Starši			
Ali mislite, da naj bi ljudje, ki živijo v Avstraliji in njihov materni jezik ni angleščina, ta jezik ohranili? Razlogi?	da, ohranjanje kulture	da, povezuje družino	(O) da, učvrsti družino (M) da, ohranja kulturo
Ali se vam zdi jezik eden od najpomembnejših vidikov vašega načina življenja, ki naj bi ga ohranili v Avstraliji?	ne	ne	(O) ne (M) da
Ali verjamete, da ohranjanje maternega jezika lahko ovira vaš uspeh v avstralski družbi?	ne	ne	ne
Kakšen nasvet bi dali novim priseljencem v Avstraliji glede dvojezične vzgoje otrok?	najprej angleščina, nato slovenščina	slovenščina doma, angleščine se bo naučil v šoli	(O) dvojezično (M) najprej slovenščina, angleščine se bo naučil v šoli
Ali ste imeli kakšen načrt glede jezikovnega razvoja vašega otroka?	ne	ne	(O) da, dvojezično (M) ne

>>>

Otroci			
Ali misliš, da naj bi ljudje, ki živijo v Avstraliji in njihov materni jezik ni angleščina, ta jezik ohranili? Razlogi?	da, osebna identiteta	(1) da, osebna identiteta (2) da, človeška pravica (3) da, osebna identiteta	(1) (2) (3) da, osebna identiteta, povezuje družino, ohranja kulturo, človeška pravica
Ali se ti zdi jezik eden od najpomembnejših vidikov tvojega načina življenja, ki naj bi ga ohranil v Avstraliji?	da	(1) ne (2) ne (3) ne	(1) da (2) da (3) da
Ali verjameš, da ohranjanje maternega jezika lahko ovira vaš uspeh v avstralski družbi?	ne	(1) ne (2) ne (3) ne	(1) ne (2) ne (3) ne
Če bi imel otroke, ali bi se odločil, da jih vzgajaš dvojezično?	da, če bi se poročil s Slovencom/Slovenko	(1) da, če bi se poročil s Slovenco/Slovencom (2) da, ampak najprej se moram sam naučiti (3) da, če se poročim s Slovencom/Slovenko	(1) da, če bi se poročil s Slovenco/Slovencom (2) da, ampak najprej se moram sam naučiti (3) da, ampak ne na silo
Ali daješ prednost poroki s partnerjem/partnerico iste narodnosti?	da, vendar rojen v Sloveniji	(1) to ni pomembno (2) ne (3) ne	(1) ne (2) to ni pomembno (3) to ni pomembno
Tajska skupnost	1. družina	2. družina	3. družina
Starši			
Ali mislite, da naj bi ljudje, ki živijo v Avstraliji in njihov materni jezik ni angleščina, ta jezik ohranili? Razlogi?	da, ohranjanje kulture	da, ohranjanje kulture, povezanost družine	da, ohranjanje kulture
Ali se vam zdi jezik eden od najpomembnejših vidikov vašega načina življenja, ki naj bi ga ohranili v Avstraliji?	da	ne	ne
Ali verjamete, da ohranjanje maternega jezika lahko ovira vaš uspeh v avstralski družbi?	ne	ne	ne
Kakšen nasvet bi dali novim priseljencem v Avstraliji glede dvojezične vzgoje otrok?	tajščina doma, angleščina v šoli	tajščina doma, angleščina v šoli	tajščina doma, angleščina v šoli
Ali ste imeli kakšen načrt glede jezikovnega razvoja vašega otroka?	ne	ne	da

>>>

Otroci			
Ali misliš, da naj bi ljudje, ki živijo v Avstraliji in njihov materni jezik ni angleščina, ta jezik ohranili? Razlogi?	da, ohranjanje kulture	da, ohranjanje kulture	(1) da, ohranjanje kulture (2) da, ohranjanje kulture
Ali se ti zdi jezik eden od najpomembnejših vidikov tvojega načina življenja, ki naj bi ga ohranil v Avstraliji?	da	da	(1) da (2) da
Ali verjameš, da ohranjanje maternega jezika lahko ovira vaš uspeh v avstralski družbi?	ne	ne	(1) ne (2) ne
Če bi imel otroke, ali bi se odločil, da jih vzgajaš dvojezično?	da, drugi jezik bi bil japonščina	da	(1) da (2) da, ampak drugi jezik bi bil japonščina
Ali daješ prednost poroki s parterjem/partnerico iste narodnosti?	ne vem	ne vem	(1) ne vem (2) ne vem
Kitajska skupnost	1. družina	2. družina	3. družina
Starši			
Ali mislite, da naj bi ljudje, ki živijo v Avstraliji in njihov materni jezik ni angleščina, ta jezik ohranili? Razlogi?	da, povezanost družine	da, ohranjanje kulture	da, ohranjanje kulture
Ali se vam zdi jezik eden od najpomembnejših vidikov vašega načina življenja, ki naj bi ga ohranili v Avstraliji?	da	da	da
Ali verjamete, da ohranjanje maternega jezika lahko ovira vaš uspeh v avstralski družbi?	ne	ne	ne
Kakšen nasvet bi dali novim priseljencem v Avstraliji glede dvojezične vzgoje otrok?	kantonščina doma, angleščina v šoli	dvojezična vzgoja, vendar je angleščina pomembnejša	dvojezična vzgoja
Ali ste imeli kakšen načrt glede jezikovnega razvoja vašega otroka?	ne	ne	ne

>>>

Otroci			
Ali misliš, da naj bi ljudje, ki živijo v Avstraliji in njihov materni jezik ni angleščina, ta jezik ohranili? Razlogi?	da, povezanost družine	(1) da, povezanost družine (2) da, povezanost družine	(1) da, povezanost družine (2) da, povezanost družine
Ali se ti zdi jezik eden od najpomembnejših vidikov tvojega načina življenja, ki naj bi ga ohranil v Avstraliji?	da	(1) da (2) da	(1) da (2) da
Ali verjameš, da ohranjanje maternega jezika lahko ovira vaš uspeh v avstralski družbi?	ne	(1) ne (2) ne	(1) ne (2) ne
Če bi imel otroke, ali bi se odločil, da jih vzgajaš dvojezično?	da, angleščina in mandarinščina	(1) da (2) da	(1) da (2) da, ampak najprej se morajo naučiti angleščine
Ali daješ prednost poroki s parterjem/partnerico iste narodnosti?	da	(1) da (2) da	(1) da (2) da, ampak rojen v Avstraliji

Legenda: (O) = oče, (M) = mati, (1) = prvi otrok, (2) = drugi otrok, (3) = tretji otrok

Na vprašanje, ali je pomembno ohraniti materni jezik, so pozitivno odgovorili starši in otroci vseh treh skupnosti. Starši so kot glavni razlog za ohranjanje jezika navedli ohranitev kulture. Odgovori otrok so bili različni. Kitajski otroci so kot glavni razlog za ohranjanje jezika navedli povezanost družine, tajski ohranitev kulture, slovenski pa so našli osebno identiteto, človekove pravice in individualnost.

Različna pa so bila mnenja treh skupnosti o tem, ali je jezik najpomembnejši vidik pri ohranitvi njihovega načina življenja v Avstraliji. Hongkonška manjšina, tako starši kot otroci, so se strinjali, da je jezik najpomembnejši za ohranitev njihovega načina življenja v Avstraliji. Pri tajski skupnosti so se mnenja staršev in otrok razlikovala. Otroci so prepričani, da je najpomembneje ohraniti jezik, tako pa meni le tri četrtine staršev. Pri slovenskih starših in otrocih prevladuje prepričanje, da jezik ni najpomembnejši vidik ohranjanja slovenskega načina življenja v Avstraliji. Odgovor je verjetno posledica dejstva, da je večina Slovencev prišla v Avstralijo zaradi želje po boljšem življenju, in temu so bila podrejena vsa njihova prizadevanja, kar je tudi slovenski jezik postavilo na stranski tir.

Na vprašanje, ali ohranjanje maternega jezika zaviralno vpliva na učenje prevladujočega jezika, so v hongkonški in tajski skupnosti odgovorili nikalno, v slovenski pa je bila približno polovica pritrdilnih odgovorov. Večino pritrdilnih odgovorov smo dobili v družinah, v katerih je imel prvorojenec ob vstopu v šolo težave z angleščino, zato sklepamo, da so odgovori deloma odsev splošnega razpoloženja v avstralski družbi, ki v tistem času ni bila naklonjena dvojezičnosti. Pogosto so učitelji otrokom v šoli posredovali stališče, da dvojezičnost zaviralno vpliva na usvajanje jezika. Vse tri skupnosti pa so bile enotne, da uspeh v avstralski družbi ni povezan z ohranjanjem maternega jezika.

Pogledi staršev na dvojezično vzgojo so bili zelo različni. Tajski starši so zagovarjali strogo dvojezično vzgojo: tajščino naj govorijo otroci doma, angleščine pa se tako in tako naučijo v šoli. Starši iz Hongkonga so naklonjeni dvojezičnosti – kantonščina doma, angleščina v šoli –, vendar ne za vsako ceno. Pri dvojezični vzgoji ne bi vztrajali, če bi se pojavile kakršne koli težave. Slovenski starši so bili pri tem vprašanju zelo neenotni: nekateri so na prvo mesto postavili angleščino, drugi slovenščino, tretji so predlagali, da se otrok uči oba jezika hkrati. Da naj bo vzgoja dvojezična, pa so se strinjali otroci vseh treh skupnosti. Kaj si posamezniki predstavljajo pod dvojezičnostjo, smo razbrali iz vprašanja, kako si zamišljajo vzgojo svojih otrok.

Za hongkonške izseljence druge generacije je značilno, da želijo, da bi bili njihovi otroci večjezični, materni jezik pa so postavili na prvo, drugo ali tretje mesto. Nekateri tajski otroci so povedali, da si želijo, da bi bili njihovi otroci dvojezični, vendar so omenili znanje japonsčine in ne tajščine. Slovenski otroci so dvojezičnost vedno pogojevali s partnerjevim poreklom: če bo partner/partnerica slovenskega rodu, bodo svoje otroke gotovo učili slovenščine kot drugega jezika. Vendar jih je polovica na vprašanje o partnerju odgovorila, da noče partnerja/partnerice slovenskega rodu, drugi polovici pa se je zdelo to vprašanje nepomembno. Vse to kaže, da se bo njihov pogoj, da bi otroke učili slovensko ob slovenskem partnerju, težko uresničil, saj se otroci ne družijo s slovenskimi vrstniki.

Tajski in hongkonški otroci so bili mnogo bolj naklonjeni ideji, da bi se poročili s partnerjem/partnerico iste narodnosti. To, da se druga generacija poroči s partnerjem/partnerico istega rodu, pa je želja staršev vseh treh skupnosti.

Čeprav so starši in otroci vseh treh izseljenskih skupnosti v Avstraliji pokazali pozitiven odnos do ohranjanja jezika, pa njihov pogled na dvojezičnost in pomen, ki ga pripisujejo materinščini v avstralski družbi, kaže, da ohranjanje jezika verjetno ne bo tako zagnano, kot bi lahko pričakovali. Na slovensko neodločnost pri ohranjanju maternega jezika sta verjetno pomembno vplivala neuradna politika in odnos do drugih jezikov v avstralski družbi v preteklosti, ki ju drugi dve skupini zaradi poznejše migracije nista izkusili.

V preglednico 4 smo uvrstili vprašanja, ki obravnavajo odnos govorcev do jezikovne politike v avstralski družbi.

Preglednica 4: Odnos govorcev do jezikovne politike v avstralski družbi

Slovenska skupnost	1. družina	2. družina	3. družina
Starši			
Kdo je odgovoren za ohranjanje maternega jezika?	družina	družina	družina
Ali naj bi avstralska šola poskrbela tudi za učenje manjšinskih jezikov?	da	morda	da
Ali naj država namenja denar tudi za manjšinske jezike?	da	da	da
Ali mislite, da je avstralska družba naklonjena sporazumevanju v drugih jezikih?	da	da	da
Ali mislite, da je v Avstraliji prednost, če znaš poleg angleščine še kak drug jezik?	da	da	da
Otroci			
Kdo je odgovoren za ohranjanje maternega jezika?	družina	(1) družina/skupnost (2) družina/skupnost (3) vsak sam	(1) družina/vlada (2) skupnost (3) družina
Ali naj bi avstralska šola poskrbela tudi za učenje manjšinskih jezikov?	morda	(1) ne (2) morda (3) ne	(1) da (2) da (3) da
Ali naj država namenja denar tudi za manjšinske jezike?	da	(1) da (2) da (3) ne	(1) da (2) da (3) bi bilo lepo
Ali misliš, da je v Avstraliji prednost, če znaš poleg angleščine še kak drug jezik?	da, vendar ne znanje slovenščine	(1) da, služba, potovanja (2) da, skriven jezik (3) da, kot pomoč tistim, ki ne govorijo angleško	(1) da, za večinske jezike (2) da, za službo (3) da, vendar ne znanje slovenščine

>>>

Tajska skupnost	1. družina	2. družina	3. družina
Starši			
Kdo je odgovoren za ohranjanje maternega jezika?	družina	družina	(O) družina (M) družina in sredstva javnega obveščanja
Ali naj bi avstralska šola poskrbela tudi za učenje manjšinskih jezikov?	da	da	(O) morda (M) da
Ali naj država namenja denar tudi za manjšinske jezike?	da	da	ne
Ali mislite, da je avstralska družba naklonjena sporazumevanju v drugih jezikih?	ne	ne	ne
Ali mislite, da je v Avstraliji prednost, če znaš poleg angleščine še kak drug jezik?	da	da	da
Otroci			
Kdo je odgovoren za ohranjanje maternega jezika?	družina	družina	(1) družina (2) skupnost
Ali naj bi avstralska šola poskrbela tudi za učenje manjšinskih jezikov?	morda	da	(1) morda (2) da
Ali naj država namenja denar tudi za manjšinske jezike?	da, če je veliko število študentov	da	(1) morda (2) da, če je finančno mogoče
Ali misliš, da je v Avstraliji prednost, če znaš poleg angleščine še kak drug jezik?	da, lahko dobiš boljše zaposlitev	da	(1) da (2) da, večje zaposlitvene možnosti

>>>

Kitajska skupnost	1. družina	2. družina	3. družina
Starši			
Kdo je odgovoren za ohranjanje maternega jezika?	družina	družina	družina
Ali naj bi avstralska šola poskrbela tudi za učenje manjšinskih jezikov?	da	da	(O) da (M) ne
Ali naj država namenja denar tudi za manjšinske jezike?	ne	da	(O) da (M) ni pomembno
Ali mislite, da je avstralska družba naklonjena sporazumevanju v drugih jezikih?	da	da	da
Ali mislite, da je v Avstraliji prednost, če znaš poleg angleščine še kak drug jezik?	da	da	da
Otroci			
Kdo je odgovoren za ohranjanje maternega jezika?	družina	(1) družina (2) družina	(1) družina (2) družina
Ali naj bi avstralska šola poskrbela tudi za učenje manjšinskih jezikov?	da	(1) da (2) da	(1) da (2) morda
Ali naj država namenja denar tudi za manjšinske jezike?	da	(1) da, vendar samo za večje skupnosti (2) da	(1) da (2) da, vendar samo za nove priseljence
Ali misliš, da je v Avstraliji prednost, če znaš poleg angleščine še kak drug jezik?	da, ker je Avstralija večkulturna država	(1) da (2) da, veliko novih priseljencev	(1) da (2) da, za sporazumevanje s starši

Legenda: (O) = oče, (M) = mati, (1) = prvi otrok, (2) = drugi otrok, (3) = tretji otrok

Med starši je prevladalo mnenje, da je za ohranjanje maternega jezika odgovorna družina. Tudi otroci so na prvo mesto postavili družino, slovenski pa so dodali še skupnost, vlado in lastno odgovornost. Da naj bi avstralska šola poskrbela za učenje manjšinskih jezikov, so bili prepričani starši vseh treh skupnosti. Z njimi so se strinjali otroci iz Hongkonga, medtem ko so tajski in slovenski otroci omahovali in kot razlog dvoma navajali dejstvo, da je glede na majhnost skupnosti nemogoče pričakovati, da bi bili kantonščina ali slovenščina del šolskega učnega programa.

Na vprašanje, ali je treba finančno podpreti manjšinske jezike, so starši in otroci odgovorili pozitivno. Odgovori na vprašanje, kdo je odgovoren za finančno podporo, pa se precej razlikujejo. Hongkonška skupnost meni, da je vlada storila že dovolj in da je to zdaj dolžnost skupnosti. Tajski informatorji so prepričani, da je dolžnost tajske vlade, da poskrbi za ohranitev tajskega jezika v Avstraliji. Edino v slovenski skupnosti prevladuje prepričanje, da mora za učenje slovenskega jezika poskrbeti država. Pri starših je tako razmišljanje mogoče povezano z občutkom, da sami niso dovolj poskrbeli za ohranitev jezika v družini, pri otrocih pa z upanjem, da bi slovenščina kot šolski predmet pripomogla k višjemu statusu slovenščine na splošno.

O tem, ali je avstralska družba naklonjena sporazumevanju v drugih jezikih, so bila mnenja manjšin različna. Hongkonška skupnost je prepričana, da je avstralska družba naklonjena drugim jezikom, a so večkrat omenili sovražne odzive v preteklosti. Tajska skupnost je odgovorila negativno in navedla številne razloge za tak odgovor. Moti jih, da njihove radijske oddaje niso na sporedu dovolj pogosto, da primanjkuje prevajalskih agencij za tajski jezik in da vozniškega izpita in drugih uradnih stvari ne morejo opravljati v tajskem jeziku. Slovenska skupnost je odgovorila pozitivno, vendar se niso mogli izogniti omenjanju težav v preteklosti.

Tudi trditev, da je prednost, da poleg angleščine govoriš še kak drug jezik, se je zdela staršem vseh treh skupnosti resnična. Pri naštevanju prednosti, ki jih prinaša dvojezičnost, so hongkonški starši na prvem mestu omenili ekonomske razloge (tu so navajali znanje japonščine kot pomembno v poslovnem svetu) in možnost sporazumevanja in prijateljevanja s tistimi, ki govorijo kantonščino. Tajski starši so odgovorili, da je prednost, da govoriš še kak drug jezik, ker si s tem povečaš zaposlitvene možnosti in si lahko boljši človek, ker si strpnejši in lažje razumeš drugače misleče. Prepričani pa so, da znanje maternega jezika ne vpliva na šolski uspeh ali odnos drugih ljudi. Slovenski starši so kot prednost našteali večje zaposlitvene možnosti, čeprav niso vedeli, katere natančno bi to bile.

Otroci vseh treh skupnosti so pritrdilno odgovorili, da je prednost, da poleg angleščine govoriš še kak drug jezik. Hongkonški otroci so omenili kot prednost večje zaposlitvene možnosti, sporazumevanje s starši in navezovanje stikov z drugimi govorniki kantonščine. Vendar so menili, da v šoli znanje kantonščine nima pravega pomena in da v mednarodnem okviru znanje tega jezika ni nikakršna prednost.

Tajskim otrokom se zdi, da imajo z znanjem tajščine več možnosti za zaposlitev v tajskem podjetju, da si lahko razširijo krog tajskih prijateljev in so tako bolje izobraženi. Tudi oni dvomijo, da bi znanje tajščine lahko imelo prednosti v šoli.

Slovenski otroci so med prednostmi našteali potovanje, zaposlitev in pomoč drugim, vendar so mnogi omenili, da slovenščina kot jezik manjšine ni prednost v ekonomskem smislu, da si z njo ne morejo pomagati pri navezovanju prijateljskih stikov ali iskanju zaposlitve. Zdelo pa se jim je, da so se prednosti učenja slovenščine pokazale v času šolanja, saj so dobili predstavo o jezikovni strukturi, pripomoglo je k pozitivnejši zavesti o drugih kulturah in razširilo njihovo obzorje.

Iz odgovorov na tretji sklop vprašanj, ki začitujejo odnos prve in druge generacije hongkonških, tajskih in slovenskih izseljencev do dvojezičnosti in jezikovne politike v Avstraliji, razberemo, da se jim zdi skrb za ohranjanje jezika na prvem

mestu odgovornost posameznika. V skladu s tem je tudi njihov pogled na vladna prizadevanja za ohranjanje jezika, saj so večinoma zadovoljni z Belo knjigo o jezikovni politiki v Avstraliji iz leta 1991, ki bolj podpira politiko jezikovne tolerantnosti kot jezikovne raznovrstnosti.

4 Sklepne ugotovitve

V raziskavi o ohranjanju jezika, ki je zajela šestdeset družin iz treh manjših skupnosti v Avstraliji, smo ugotovili, da med slovensko, tajsko in hongkonško manjšino zavedanje, da je treba ohraniti materni jezik, raste skladno z zavedanjem, da postaja materni jezik za otroke tuji jezik. Zato se starši trudijo, da bi se njihovi otroci naučili materinščine. Vendar se otroci jezika staršev učijo predvsem takrat, kadar jim prinaša določene koristi. V raziskavi so bili najpogosteje naštetih razlogi za ohranjanje jezika: sporazumevanje s starši, vzpostavljanje novih prijateljstev z vrstniki, obiski domovine staršev in sorodnikov, udeležba na družabnih prireditvah, možnost vrnitve v domovino staršev, dviganje samozavesti zaradi znanja jezika, pomembnost jezika v družbi in zaposlitvene možnosti.

Primerjava treh različnih skupin izseljencev nazorno kaže, da ima večja skupnost (v naši raziskavi je to kitajska manjšina iz Hongkonga) več možnosti za vzpostavitev komunikacijskih mrež v maternem jeziku. Ohranjanje jezika je torej najprej odločitev posameznika, a se lažje uresniči, če ima družbeno podporo. V manjših skupnostih, kot sta slovenska in tajska, so možnosti rabe maternega jezika zunaj družine zelo omejene. Pri tajski skupnosti je najmočnejši dejavnik za ohranjanje tajščine navezanost na tajsko kulturo in jezik, ki jo starši vcepljajo otrokom od rojstva. Toda posameznikove odločitve so vedno vpete v družbeni in ekonomski kontekst, ki ima velik vpliv na poglede in stališča o vlogi maternega jezika v tujem okolju. Nazoren primer je slovenska manjšina, ki se je v Avstralijo izseljevala predvsem iz ekonomskih razlogov in je izkusila avstralsko asimilacijsko politiko.

Splošna ugotovitev raziskave je, da je odločitev staršev, koliko si bodo prizadevali za ohranjanje jezika, v veliki meri odvisna od kulturnega ponosa in od tega, kaj se jim zdi za njihove otroke koristno. In čeprav so starši vseh skupnosti navedli jezik kot bistveno kulturno vrednoto, je tajska skupnost edina, v kateri je ta izbira prednostna za starše in otroke. Jezik kot kulturna vrednota, ki se prenaša iz generacije v generacijo, je torej pomemben dejavnik, ki v povezavi z drugimi vpliva na bolj ali manj intenzivno ohranjanje maternega jezika.

Ker je raziskava zajela le majhen vzorec, ki ni bil uravnotežen glede na starost in izobrazbeno strukturo, rezultati o odnosu jezika v dveh generacijah treh manjših skupnosti v Avstraliji ne dopuščajo širše posplošitve. Šele raziskave tretje generacije slovenskih, tajskih in kitajskih izseljencev v Avstraliji bodo osvetlile, kateri skupki dejavnikov deluje spodbujevalno na ohranjanje maternega jezika manjšinskih skupnosti.

Literatura

- Bizjak Končar 2008 = Aleksandra Bizjak Končar, Ohranjanje jezika in jezikovna politika: primer slovenske jezikovne manjšine v Avstraliji, v: *Slovenščina med kulturami*, ur. Miran Košuta, Celovec: Slavistično društvo Slovenije, 2008 (Zbornik Slavističnega društva Slovenije 19), 177–189.
- Hornberger 1988 = Nancy H. Hornberger, *Bilingual Education and Language Maintenance*, Dordrecht: Foris Publications, 1988.
- Kloss 1966 = Heinz Kloss, German-American Language Maintenance Efforts, v: *Language Loyalty in the United States: The Maintenance and Perpetuation of Non-English Mother Tongues by American Ethnic and Religious Groups*, ur. Joshua A. Fishman, The Hague: Mouton, 1966, 215–223.
- Lo Bianco 1988 = Joseph Lo Bianco, National Policy on Languages, *Journal of Intercultural Studies* 9 (1988), št. 1, 25–38.
- Noro 1990 = Hiroko Noro, Family and Language Maintenance: an Exploratory Study of Japanese Language Among Children of Postwar Japanese Immigrants in Toronto, *International Journal of the Sociology of Language* 86 (1990), št. 6, 57–68.
- Smolicz 1984 = Jerzy J. Smolicz, Minority Languages and the Core Values of Culture: Changing Policies and Ethnic Response in Australia, *Multilingual and Multicultural Development* 5 (1984), št. 1, 23–41.

**A Comparative Analysis of Language Maintenance
among the Chinese, Slovenian, and Thai Linguistic Minorities in Australia**

Summary

This study on language maintenance among the Slovenian, Thai, and (Hong Kong) Chinese minorities in Australia addressed three areas: 1) language use in the family, 2) language use outside the family, and 3) parents' and children's relationship to bilingualism and language policies in Australia. It was determined that parents primarily speak their native language. Children speak only English among themselves. Thai children in particular try to speak Thai with their parents, whereas among Slovenians only some eldest children speak Slovenian with their parents. This comparison of three different minority groups clearly shows that opportunities to use the parents' native language outside the family is very limited in minority groups, and that large groups (i.e., the Hong Kong Chinese minority) have more opportunities to establish communication networks outside the family environment. It is interesting that for all three minority groups language maintenance primarily seems to be an individual task, and that parents' decision on how much effort to invest in language maintenance is largely dependent on cultural pride and whether this seems useful for their children. Although all of the groups stated that language was a fundamental cultural value, the Thai group was the only one in which parents and children gave it priority. A future study of the third generation of the Slovenian, Thai, and Chinese minorities in Australia will be needed to give a clearer picture of which factors provide the strongest support for language maintenance.